

Ročník XV

červen 2006

číslo 6

k u k a č k a

pět šest sedm
kukačko ještě jednou zakukej
ať se naplní míra hříchů ve mně
jestliže moje cesta vede tudy

za zatačkou tuším už světlo
ještě zamžené

Waclaw Oszejca
přeložil František Xaver Halaš

Podle mne není radno vyznávat na Západě buddhismus, protože změnit víru není totéž jako změnit zaměstnání: nadšení s léty zeslábně a jakmile pomine, co vám zbude? Zůstanete bezdomovci sami v sobě.

Vzkázala jeho svatost 14. dalajlama všem vyznavačům buddhismu na západ od Ladakhu.

Foto: Ing. Josef Podvalský

Úvodem

Píši před volbami, teď už znáte výsledky voleb.

Zatím většina lidí chtěla být bavena, zajímala se o senzace a tragédie bulváru, nestála o důležité informace, nepřemýšlela o budoucnosti. Pečovat o město nebo společnost vyžaduje větší obětavost než postavit dům nebo se starat o rodinu. Nenajde-li se dostatečný počet obětavců, společnost upadá. Přidávat se k nadávajícím nebo příkrčeným je laciné. Ledacos můžeme změnit. I v Letohradě se už objevují zhoubné následky hráčství z „výherních“ automatů. Každému, kdo zůstává klidný, přeji slyšet nešťastné rodiče nebo manželky. „Kdo by svedl k hříchu jednoho z těchto nepatrných, lépe by mu bylo, kdyby mu dali na krk mlýnský kámen a hodili ho do moře.“ Srov. Mk 9,42

Ježíš stanovil pravidla soužití a vztahů v jeho království. Až je přijmeme, budeme dostatečně silní a použitelní k lepšímu uspořádání světa. Ježíše jsme před časem vypudili ze svého středu. Bůh mu poskytl azyl. Ježíš by se rád mezi nás vrátil dokončit uzdravení světa. Zatím si stačíme (ještě by nám tak do toho mluvil!). Proto si Ježíš počká na ochotnější generaci, která si nebude na nic hrát.

Většinu fotografií v tomto Okénku jsme získali od Jana Čandy. Vrátil se z druhého pobytu v ukrajinském dětském domově.

/v

VOLBY 2006

Stalo se v padesátých letech při vycházce vězňů na nádvoří Mírova. Kdesi se z okna hlasitě ozvalo: „Volá Praha! Praha volá! Jsme svobodni! Vlády se ujímá arcibiskup Beran!“ Pak náhle konec – a křik dozorce. Ten „převrat“ ohlásil františkánský kněz, psychicky vyřízený dlouhými výslechy a samotkami. On nechtěl proklamovat nějakou teokracii, hierokracii. To jen tehdejší vláda lůzy u něho vyprovokovala vizi poctivé osobnosti v čele národa.

A co byl Svoboda, co Husák? A co jsou dnes pánové jako... Koho vinit za politickou situaci tehdy i dnes? Kapitalisty, komunisty nebo i anarchisty? Kdo jsou viníci? Lidé žijící proti Božimu řádu. Ti lhotejní, co mají na zřeteli pouze vlastní blaho a životní zásady si tvoří podle své chuti. Toto jsou hledání viníci. – Čeká se, až přijde NĚKDO. Kde by se vzal? A tak se dějiny protlačují

Údiv

je jádrem
rozjímání

Objev

Reviduj

ten obraz
který sis o Bohu
vytvořil
- potěšíš ho tím víc
než obdivem

Setkání

Antony de Mello, SJ

skrze průměrné a podprůměrné představitele – námi volené.

Apoštolové nevyzývali křesťany k revoltě, ale k prosbám i za krvavého císaře. Dokonce i Pilát z Pontu uslyšel od zbičovaného Krista, že svou moc dostal „shůry“...

Jan Rybář

Ježíš je Pán

Potom je vyvedl až k Betanii, zvedl ruce a požehnal jim; a když jim žehnal, vzdálil se od nich a byl nesen do nebe. Oni před ním padli na kolena; potom se s velikou radostí navrátili do Jeruzaléma, byli stále v chrámě a chválili Boha. (L 24,50-53)

Někteří z nás prošli dvanáctiletým náboženským vzděláváním, a přitom nikdy neslyšeli hlásat, že Ježíš Kristus je Pán. Dokonce ani nevíme, co to znamená, když říkáme: Ježíš je Pán. Nicméně víra v Ježíše Krista jako Pána byla prvním vyznáním víry vůbec. Myticky je to symbolizováno Ježíšem stojícím na oblacích nebeských. Nanebevstoupení by mohlo být nazváno slavností Krista jako Pána.

Nezakusíme Boží moc a Boží Panství, dokud Bohu nedovolíme, aby byl první. Nazývám to radikálním prvenstvím Boha. Bůh nebude z definice tvým Bohem, dokud nebude u tebe na prvním místě. Nikdo jiný nemůže být v tvém životě první. Ani tvůj manžel, tvá žena, tvé děti, tvé zaměstnání nemají právo být první. Naštěstí je Bůh ochoten čekat!

Kam obvykle tvé srdce chodívá, je-li svobodné? Ať jde kamkoli, je to tvůj momentální Bůh. To, jak využíváš svůj čas a peníze, je pravděpodobně tím nejpřírodnějším vyjevením tvých reálných bohů. Bůh, který je skutečným Bohem, čeká jako trpělivý, ale žárlivý milovník. Boží panství není ovládající, ale lákající a svádivé a vždy nanejvýš trpělivé. *Richard Rohr*

ROZHOVOR S JANEM HELLEREM

Prof. Jan Heller je naším nejpřednějším znalcem Starého zákona, vynikajícím biblistou a religionistou.

Z knihy „Podvečerní děkování“ (Vyšehrad, 2005) nabízíme jeden z rozhovorů s autorem.

Jak pomoci zejména lidem, kteří nemají vztah ke křesťanství nebo k jinému náboženskému systému, anebo kteří se třeba považují za ateisty?

Já mám zkušenosti, že lidé mají sklon odmítnout všechno, co se dělá organizovaně a institučně. Možná, že jsem sám i mnozí jiní alergizován komunistickým kolektivním myšlením, které nesnáším. Ty nejhlubší věci se dají předávat jenom od člověka k člověku. Když já někomu kousek ustoupím, když já někoho plačícího pohladím, když ho vezmu za ruku, tak pomůžu. Někdy je třeba něco organizovat, např. sociální nadace, to je dobře. Ale ta nejpodstatnější část pomoci je to, jak se chováme k lidem, se kterými jsem se potkal ve svém všedním dnu.

Jak by potom mohly pomoci těmto lidem církev?

Církev jsou jistě něco velmi užitečného

Přijď

Přijď Pane, Duchu svatý,
přijď ze čtyř pramenů světa,
přijď z Otcových věčných rukou,
přijď z úst Vzkříšeného Krista,
přijď a zavěj na naši církev,
na nás mrtvé a na smrt nemocné,
na nás znesvářené a bezradné.
Přijď na nás, kdo jsme ve strachu a
slabosti,
přijď na nás nejisté,
přijď na všechny temné a mrtvé církevní
struktury,
na ústředí, diecéze, fary i farnosti.
Přijď na všechny lidi v nich,
na různá shromáždění církve i na ty, kdo je
tvoří,
na laiky, kněze, biskupy, kardinály i papeže
přijď Duchu svatý - přijď.

Ať znovu poznáme lásku Boží a zatoužíme
v ní

a z ní žít,

ať přijmeme v odvaze víry podíl na Kristově
poslání,

ať poznáme, v čem je hřích, spravedlnost
a soud,

ať poznáme své viny a činíme pokání,
ať se postavíme zlu a uzdravíme ho dobrem,
ať znovu najdeme živou víru a naději,
ať každého přijmeme s pochopením a láskou,

ať objevíme řeč, která by živě vyjadřovala
naši víru, a které by také rozuměli lidé
v církvi i mimo ni.

Přijď a pomoz nám,
ať s dychtivostí čekáme na Kristův příchod.
Otče, vezmi nás do své náruče;
Synu Boží, proměň naše slabosti;
Duchu svatý, daruj nám opět nový pramen
nitý

život.

Amen.

A přijď Duchu Boží, tak už přijď.

Tak a podobně prosíme Ducha, Otce i Syna. Jsme jako děti, které by prosily maminku: „Dej nám oběd. Prosíme tě, dej ... Dej nám ... Prosíme ...“

„Kdy se konečně už zvednete a zasednete ke stolu, jídlo dávno stydne na stole.“

Bůh není hluchý a nepotřebuje přemlouvat!

a dobrého, za co musíme být vděční, a podílet se na jejich poslání. Ale samozřejmě je nechápu jako orgán mocenský, nýbrž jako, jak říkal jeden můj starý přítel, který už zemřel, jako benzínovou pumpu. Nevyděste se! Církev by měla být místo, kde bychom načerpávali energii, abychom byli s to unést anebo donést dál to, co v ní dostáváme.

Pane profesore, ve své odborné práci jste se ať přímo, či nepřímou, zabýval tím, co bychom mohli nazvat tajemstvím lidského života. Co si myslíte, že je jeho smyslem?

Já bych tuto otázku rozdělil. Tak především:

Máme se vůbec po smyslu života ptát? Někteří lidé říkají: V žádném případě, ptát se nemáme. Tak někteří ortodoxní marxisté říkali, že v okamžiku, kdy takovou otázku připustíme, už jsme v idealistických bludech. Já jsem přesně opačného mínění. Totiž když se neptáme po smyslu života, když si to dokonce zakazujeme nebo si takovou otázku dáváme ideologicky zakazovat, vracíme se zpět na úroveň zvířat. Rozumějme, to teď není kritika zvířat, ta já mám rád, ale zvíře sebe samo vždycky vidí v kontextu se svým okolím a nehledá kupředu. Nemá rozmrklou reflektovanou budoucnost. Naše lidství konstituuje právě to, že se ptáme, co bude dál a zvlášť co bude s námi. Čili únik před otázkou smyslu je velmi často projevem strachu a vnitřní nezralosti. Teď ale, a to je druhá část oné otázky, když se po smyslu začneme ptát, dostaneme se do hlubokých rozporů. Někdy se říká, život probíhá takovým způsobem, že z něho, jenom z něho nemůžeme tento smysl bezpečně vyčíst. A z toho někteří vyvozují, ovšem předčasně, že život žádný smysl nemá. Jiní zase, kteří to nemohou unést, si vymyslí, jaký život má smysl a přijdou s jakýmsi levným řešením. Předkládají je jako svoje dogma, a to taky nelze přijmout. Nejspíše je poctivé přiznat, že smysl lidského života zůstává vposledku neuchopitelný; nemůžeme se stát jeho vlastníky a nemůžeme s ním manipulovat. Ale jestliže se odvážíme, a k tomu je třeba velké odvahy, dát si smysl darovat, jestliže máme trpělivost ho vyhlížet, jestliže dokonce rozpoznáme, že je v něj třeba věřit, a to i tehdy, kdy ho nedokážeme vystihnout, právě tehdy nám svítne naděje. My ho nemáme před očima tak dlouho, dokud nezačne do našeho života padat světlo šůry. A o to v podstatě jde. Čili smysl života je něco, co lze velmi obtížně definovat, ale co je přesto nutno vyhlížet, přijímat a pak i prožívat.

Proč jste si vybral jako svůj obor právě Starý zákon?

Na to musím odpovědět žertem. Srovnajme si to: ani ostatní teologické obory nejsou nezajímavé, ale nejsou tak dobrodružné jako Starý zákon. Já jsem od mládí rád rozmotával uzly. Ne roztínal, rozmotával. A Starý zákon je něco jako zauzlovaný provaz a ty uzly lze krásně rozmotávat. když pak výsledek někomu ukážete, tak se začne radovat spolu s vámi a řekne: A takhle je to, no to je výborné, tak ono to přeče jen má smysl.

Myslíte si, že je dnes vůbec možné správně porozumět Starému zákonu, odkrýt jeho původní záměr, pro který byl napsán, bez znalosti dobového pozadí, dějin starověku a jeho myšlení?

I tuto otázku bych chtěl napřed upřesnit. Základní poselství Písma je zřetelné. Je tu Bůh, který nás má rád. A i když o něm víme maličko, tak o něm víme z křesťanského poselství a z celku Písma dost, abychom se na něho mohli spolehnout, abychom se mu mohli odevzdat, abychom se v něm mohli radovat, to stačí. Ale člověk, který se touhle cestou vydal, je jistě rád, může-li jít hlouběji, sta-

ne-li se písmákem či písmařem, tím, kdo Písmo promýšlí a pokouší se žít s ním a z něho. **Vám je blízké myšlení sv. Františka z Assisi s jeho důrazem na jednotu všeho božského stvoření a na lásku k němu. Jak může křesťan pomoci zmírnit devastaci naší planety?**

Někdy se setkáváme s názorem, že přírodu, zvířata, celý vesmír lze zpředmětňovat, mít za předměty, se kterými si můžeme dělat co chceme. Ale kam to vede, nemusím rozvádět. A proti tomu je tu postoj všecko to zosobňovat tak, že se z toho zase znovu stávají boží, jak byli uctívání ve starověku. A to také nevede nikam, protože je z toho nové područí, nové vnitřní zotročování. Východisko naznačuje slavná Františkova píseň o bratru Slunci. On mluvil o přírodních jsouncích jako o bratřích a sestřích: bratr slunce, sestra voda, bratři ptáčky. Čili to, s čím se v přírodě setkáváme, jsou naše sestry a naši bratři, možná menší nebo méně obdařeni takovými schopnostmi, jaké jsme dostali my, a tím spíše se o ně máme starat. Já jsem to kdysi vyjádřil heslem Člověk pastýř stvoření, což je zároveň titul jedné mé už starší práce o křesťanu a ekologii.

Člověk má podle Bible příslib věčného života, ale jak je to s našimi menšími bratry tedy těmi čtyřnohými?

Tady si musíme udělat nejdřív významoslovný čili – jak říkám – odborně sémantický úklid. Lidé vytvoří svou vlastní představu o věčném životě, a teď ji na Pánu Bohu vymáhají, anebo ji chtějí taky pro zvířata, anebo ji zase popírají, aby se nemuseli co možná ničeho bát, ale bojí se stejně, a pak to vše popírají i pro zvířata. Myslím si, že zde musíme začít z druhého konce a musíme vycházet z víry, že my všichni, lidé i zvířata, celý vesmír, Pánu Bohu patříme, že jsme jeho vlastnictvím, ať to uznáváme nebo popíráme. A proto náš úkol není zkoumat, co je v záhrobní, ale být zde zrcadlem boží lásky, řečištěm, kudy tato láska proudí a kudy se dostává ke všem našim bližním, ať jsou to lidé, nebo ti malí bližní – zvířátka, celá příroda. Co když je naše galaxie živá, to nikdo neví. A proudí-li skrze nás boží láska, pak rozpoznáváme, že poslední slovo nad naším životem nemá zmar, ale právě tato boží láska, jejíž jsme se stali a stáváme služebníky. A ta boží láska nese nejenom nás, nýbrž nese všechny boží tvory. Když se mě ovšem někdo začne vyptávat, jaké nebe Pán Bůh zvířatům zařídil, prostě řeknu: nevím. Já to všechno, sebe, své přátele, ta malá zvířata, celý vesmír odevzdávám do božích rukou v dobré naději, že poslední slovo nad vesmírem, který fyzikům pod rukama entropicky hasne, má přesto Bůh, a ten ani nám, ani zvířatům neublíží.

Jako religionista jste se zabýval různými náboženskými systémy, proč si myslíte, že ve světě dnes v 21. století se stále nedaří rozvíjet mezináboženský dialog?

Asi jsme příliš sebestřední, a to i ve svých náboženských představách. Ono bude nutné uznat, že každý z nás vidíme jen část ho-

rizontu, ne celý, nemáme oči vzadu. A jestliže vidím jen část horizontu, pak se musím zároveň zeptat, zda ten druhý, který třeba vidí i něco jinak, nevidí právě tu část horizontu, kterou jsem třeba sám neměl na očích. To neznamena mu hned přitakat, ale znamená to mluvit s ním partnersky, nepustit se do něho, odložit agresivitu a naslouchat. Náboženský dialog začne tam, kde nebudeme jeden druhému tvrdit, že jsme vlastníky pravdy, a nebudeme se ho pokoušet získat do svých řad, nýbrž kde se budeme jeden druhému otvírat, aby nás širším poznáním korigoval sám Ten, který je Pravda sama. Co když jsme někde nedohlédli dost hluboko nebo daleko?

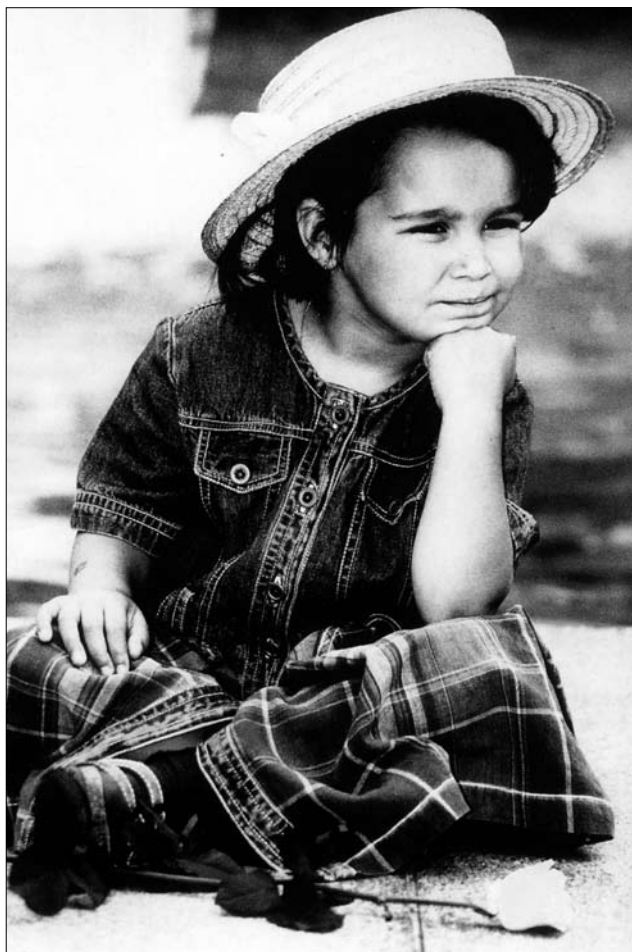

Foto: Kateřina Lisová

A co potom křesťanství?

To je velmi vážná otázka, nad kterou se budeme muset zamyslet nekonvenčně, jinak než dřív, nekontestačně, nemanifestačně. Já jsem přesvědčen, a nejen to, já to mám nějakým způsobem trošku zevnitř vyzkoušeno, že jestliže svorníkem kosmu je láska a jako křesťan vyznávám, že je to boží láska, pak Kristus nás k ní vede a do ní nese nejpříměji a nejzřetelněji. Ale to neznamena, že ve jménu tohoto svého názoru mám právo pohrdat někým, kdo se snaží orientovat na jiné cestě, kdo na ní nalezl ledacos, co já jsem přehlédl. Čili jedinečnost křesťanství není nepokorná. Pokud nebudeme jako křesťané pokorní, i duchovně pokorní, budeme stále pro ostatní nevěrohodní. A budeme nakonec cestu k rozhovoru s nimi spíše uzavírat.

POKOJ VÁM!

Co znamená, že Kristus prolil svou krev „na odpuštění hříchů“, zeptal se mne jeden bratr v Letohradu. Mohu dát odpověď „ze života“, jak se říká. Při mé službě v pohraničí přistoupil někdy ke zpovědnici člověk, který tu kdysi vyrůstal a byl zde křesťansky vychován. Válka ho donutila bojovat, viděl kolem sebe padat kamarády – a ve vzteku a vzdoru proto střílel po nepřátelích, donucených k boji tak jako on. Nebo se stal fanatikem nacistických idejí a vraždil z přesvědčení?! Teď se tu zpovídá, prosí za odpuštění. Je již starý; vše vidí najednou pod zorným úhlem věčnosti a své-

ho křesťanského dětství v této naší krajině...

Už dříve jsem slyšel o zpovědích bestiálních vrahů ve věznicí Valdice u Jičína. V této nejtěžší české věznicí byli kněží, kteří si získali důvěru těchto zločinců, a ti jim otevřeli svá temná zákoutí srdce. – Je však možno odpustit někomu, kdo nelítostně způsobil bolest a smrt, kdo zavinil neštěstí v rodinách, kdo se prohřešil na dětech? Má kněz právo odpouštět jménem obětí? Souhlasily by s tím?

Simon Wiesenthal vypráví, jak ho jednou volali v Osvětimi na marodku, kde náhle umíral esesák. Lpěla mu na ruku židovská krev. Vzpomenul na zásady, které mu kdysi vštěpovali rodiče – a propadl hrůze ze svých skutků. Prosil Wiesenthala, zda by mu mohl jako Žid odpustit ve jménu oněch zlikvidovaných souvěrců. Wiesenthal ho vyslechl, pohládl, ale od-

pustit se neodvážil. Cítil, že to není v jeho moci. Že ho k tomu nikdo z těch umučených nepověřil...

Katolický kněz má ovšem toto pověření. Je to psáno v evangeliu Janově 20, 19 – 23. Čte se to právě v den seslání Ducha svatého: Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou... Kněz má toto právo od Krista. Je psáno, že On prolil svou krev „na odpuštění hříchů“. On je Hlavou lidského pokolení, ale zvláště Hlavou všech nevinně potupených, odsouzených, vězněných, ubitých, umučených, popravených. A jako První z nich jedná jejich jménem, když posílá učedníky odpouštět. Jeho Srdci mohou děkovat všichni, kteří vyznáním svých vin mohli dojít k pokoji svědomí a důvěře pro zbývající léta života. Jan Rybář

NA STRANĚ NEJSLABŠÍCH

Jezuita P. František Lízna se stal známým jako bývalý disident a signatář Charty 77. Svůj život po sametové revoluci zasvětil těm nejposlednějším a jeho dveře jsou vždy otevřené lidem v nouzi. Řadu let všestranně podporuje romskou menšinu a ze solidarity se hlásí k romské národnosti. Nebojí se nebezpečí. Dokládá to mimo jiné jeho práce pro vězně. V současnosti se připravuje kniha o jeho více než 3000 km dlouhé pěší pouti ze Svaté Hory do Santiaga de Compostelly.

Vy jste se ve vězení setkával s českým ex-prezidentem V. Havlem.....

Setkal jsem se s ním v době, kdy se ještě nedalo vůbec předpokládat, že se stane prezidentem. Strávili jsme spolu necelý rok ve vězení v Plzni-Borech. Ale já jsem byl od něho přísně izolován. Oba jsme k sobě tíhli, protože jsme společně podepsali Chartu 77. Někdy jsme se setkávali v kině nebo při sportovním utkání v areálu věznice. Tam jsme chodili, abychom si spolu aspoň občas mohli chvíli promluvit.

O čem jste spolu mluvili?

Povzbuzovali jsme se v tom, co děláme, a sdělovali si informace, které pronikly do věznice. Například se nám doneslo, že se uvažuje o amnestii, protože prezident Husák jel do Rakouska a rakouská strana požadovala propuštění politických vězňů.

Jednou se stalo, že Václava Havla odvedli do velitelské budovy. Tam se mu představili dva lidé z ministerstva vnitra a řekli mu, že ho okamžitě pustí na svobodu, když požádá o milost. Nedovolili mu poradit se s ženou. Václav tedy prosil, aby mu aspoň dali 48 hodin. Odpověděli mu, že pokud se nerozhodne hned, tak jejich nabídka padá. Tak si vymínil, že se poradí se svými třemi přáteli. Vybral si ing. Valeše, pak Honzu Litomiského, evangelického aktivistu, disidenta a chartistu, a mne. Byli jsme všichni vykulení, chvíli jsme doufali, že budeme propuštěni. Najednou přivedli Václava Havla, který byl celý bledý a vážný. Ten se nám omlouval, poslal svou situaci a prosil o radu.

Co jste mu poradili?

Ing. Valeš odpověděl bez váhání: „Vašku, podepiš to, protože nemá cenu, abys tady seděl!“ Stál tam policajt s mikrofonem a všechno nahrával. Já jsem seděl uprostřed, ale chtěl jsem získat čas, tak jsem prosil: „Je-li možné, tak ať odpoví nejprve ing. Litomiský.“ Souhlasili a Honza Litomiský takovým venkovsky pomalým hlasem řekl: „Vašku, nedělej to!“ Já jsem váhal. A pak jsem se poprvé projevil jako kazatel a udělal jsem tam kázání. (Směje se). Řekl jsem, že ho strašně obdivuji, vím, že je nemocný, doma ho čeká žena, je dlouho vězněm, takže nemám odvahy mu odpovědět tak nebo onak. Ale pak jsem se našťásti vzpamatoval a dodal: „Ale ty nás vlastně prosíš o odpověď. Neříká se mi to lehce, ale když ty požádáš o milost, tak přiznáš vinu. Tys dělal spoustu skvělých věcí pro tento národ. Tebe musí pustit, protože

děláš věci, za které se nemusíš stydět. Je mi to líto, ale prosím tě: Nedělej to!“ On váhal, váhal a byl úplně skleslý. Pak se otočil na toho policajta a zeptal se ho: „Co radíte vy?“ On velmi ostře odsekl: „Nic!“ Pak chvíli seděl a řekl: „Tak já to neudělám.“ Dnes jsem hrdý na to, že jsme ho v takové situaci podrželi. Vážím si toho, že si mě vybral, i když jsem kněz a jezuita.

Jak to nakonec dopadlo?

Všechny nás pak za to potrestali. Dokonce i Valeše, o kterém jsme se později dozvěděli, že byl agentem StB. Mě dali na nějaký čas do díry. A Vaška Havla odveleli z prádelny, kde byla poměrně čistá práce, do šrotoviště. On nebyl vězeň, který měl nějaká privilegia, jak se někdy lživě tvrdí. Pořád byl sledován konfidenty režimu a neměl žádné výhody. Na šrotovišti onemocněl, což se komunistům náramně hodilo. Poslali ho do nemocnice s tím, že mu přeruší trest po dobu nemoci, aby s čistým štítem nakonec mohli říct, že ho pustili. Báli se totiž, aby neumřel, protože to by byl mezinárodní skandál.

Potom, když jsme byli všichni propuštěni z vězení, tak jsem se s ním občas stýkal. Jednou jsem za ním přijel do Prahy a to bylo v době, kdy byl ve velké tísní.....

A potřeboval nějakou oporu...

Ano. Když mě viděl, tak řekl: „Františku, tys za mnou přijel až sem do Prahy?!“ Já jsem odpověděl: „Václave, jak se můžeš tak hloupě ptát? Já si tě nesmírně vážím.“ Řekl jsem mu také, že vím, kolik lidí ho neustále otravuje. A on mi odpověděl: „Máš úplnou pravdu. Tolik lidí mě otravuje, a taková lidí, jako seš třeba ty, který já bych tak potřeboval, tak ty nejezděj.“

Stýkal jste se s Václavem Havlem i po revoluci?

Po revoluci jsem se s ním setkal několikrát. Vždycky mě zval na Hrad, když bylo výročí vzniku republiky. Dokonce jsem od něho dostal řád T.G. Masaryka V. třídy. To byla pro mě samozřejmě velká pocta. Mezi námi je stále blízké osobní přátelství.

Od poloviny dubna do konce července jste pěšky putoval asi 3200 km ze Svaté Hory až do Santiaga de Compostella ve Španělsku. Připravuje se do tisku vaše kniha

o této pouti. Prozradíte nám o ní něco?

Já jsem si každý den během pouti do Santiaga dělal poznámky. Čistě pro sebe, neměl jsem nejmenší úmysl s tím vyjít na světlo. Ale redakce časopisu Akord mě oslovila a začala na pokračování texty publikovat. A minulý rok mě pozvali do Luhačovic na sjezd spisovatelů. Setkal jsem se tam s Evou Kantůrkovou, mojí spoluvězeňkyní z dob totality. Ta mi řekla, že by měl text vyjít knižně, protože to je hezká ucelená modlitba.

Jan Čanda – Teta Larisy

Budeme se těšit. Ale prozradte mi co vám tahle cesta nejvíc dala....

Duchovní plody se teprve ukážou. Opírám se o to, co mně napsal generál Peter-Hans Kolvenbach. Když jsem totiž dorazil do cíle a psal mu o své pouti, nezapomněl jsem zmínit, že jsem po cestě myslel na Tovaryšstvo. On mi okamžitě odepsal, kde mi k té pouti blahopřál a dodal, že duchovní ovoce se dostaví později.

Ale když to zpětně hodnotím, tak jeden plod už vidím. Často jsem trpěl zimou, neměl jsem kde přespat, co jíst nebo pít. Připadal jsem si jako bezdomovec. Byla to drsná zkušenost. Ale uvědomil jsem si, že se můžu utěšovat: „Až se vrátíš, dosyta se najíš a vlezíš do vyhřáté postele....“ Mnozí bezdomovci tuhle šanci nemají. A tak jsem k nim teď mnohem více přilnul.

Po cestě jsem zhubl 16 kg, a když jsem se pak vrátil, tak se ukázalo, že mám zhoubný nádor, a lékaři mi řekli, že už ho mám asi tři roky. Ale tu dlouhou a náročnou cestu jsem absolvoval, aniž bych měl nějaké zdravotní po-

HAZARD JE (TĚŽKÁ) NEMOC

Osmnáctiletý Petr trávil letošní léto v Psychiatrické léčebně v Bohnicích. Za dva a půl roku prohrál na automatech skoro třičtvrtě milionu. Teď se pokouší své neřesti zbavit.

Začalo to nevinně - tuhle větu řekne skoro každý, kdo propadl hazardním hram, i když právě tihle lidé o svých „hříších“ mluví opravdu jen neradi. Přiznat se k tomu, že je přítáhl mrkající automat, roztočená ruleta či barevné listy karet, které se staly jejich osudem, je asi opravdu těžké. Hazard zavinil naprostou změnu v jejich životě, zničil nejen je samé, ale i jejich rodiny.

CHTĚL JSEM HRÁT, HRÁT

„Úplně nevinně“ to začalo i u Petra: „Hodil jsem do automatu padesátku a vyhrál pět stovek.“ Jednoduché, že? „Povzbudilo mě to k pokračování. Navíc jsem měl doma nějaké problémy, takže jsem do hospod a heren chodil čím dál tím častěji. U automatů jsem trávil spoustu času.“ Napřed toužil vyhrát, po-

tiže nebo bolest. Chůze prý člověka uzdravuje, protože z těla odchází to škodlivé, a tak získává fyzické zdraví.

Velkou část svého života jste věnoval Romům a dokonce se ze solidarity hlásíte k jejich národnosti. Podporujete lidi bez domova, navštěvujete vězně. Zkrátka zastáváte se těch, kterým společnost moc nepřeje. Proč?

Nedávno jsme si připomněli smrt Romky a mámy čtyř dětí Heleny Biháriové, která byla 15. února 1998 utopena třemi skinhedy. Jedna žena, novinářka, se ji sice obětavě snažila zachránit, s nasazením vlastního života ji vytahovala z té studené vody, ale už bylo pozdě. Takových případů je celá řada. Naše společnost je nesnášenlivá. Možná to způsobil komunistický režim, který nás strašil a izoloval od okolního světa. My nejsme schopni přijmout jiného člověka, protože jsme naprosto stereotypní. Kolektivní způsob myšlení nám sebral osobní pohled. Mnohé menšiny jsou diskriminovány. Jako jezuité musíme být na straně nejslabších a nejvíce ohrožených ve společnosti. Ignác z Loyoly to dělal. A dělali to všichni naši velcí předchůdci.

Při své práci se opírám o svou zkušenost z vězení, kde jsem byl často oddělen od ostatních, od obyčejných vězňů, abych je politicky nebo nábožensky neovlivňoval. Často mě dávali mezi Romy, a tak jsem k nim přilnul. Ve vězení jsem si také mohl udělat duchovní cvičení v „ideálních“ podmínkách. Byl jsem zavřený na cele, kde byla polotma, kde jsem měl prkna místo postele, v noci jsem trpěl zimou a bolestí kloubů, měl jsem obrovský hlad a žízeň. Kdyby mě komunisté takto neformovali, tak bych pravděpodobně nebyl takový, jaký jsem.

připravil Jan Regner SJ, Jezuité 2/2006

tom už jen zoufale chtěl hrát. „Pořád jsem doufal,“ tvrdí, „že to, co jsem prohrál, se mi při další hře vrátí a ani mě nenapadlo, že to není možné. Brzy došly peníze, bral jsem je doma, kradl oblečení, cennosti a prodával je. Vůbec mě nezajímalo, že to bylo pod cenou, chtěl jsem jen hrát nebo mít dávku drogy. Stávalo se mi, že jsem hrál dva tři dny v kuse, i přes noc, nakonec jsem už ani nevnímal, zda vyhrávám či ne. Pak jsem odešel z domova a žil na ulici. Navíc jsem bral drogy - pervitin - a ten také něco stojí.“ Snažil se léčit, zpočátku ambulantně, ale nebylo to nic platné, přímo od doktora šel do herny. Jen jednou vydržel nehrát čtrnáct dní, to když ho rodiče zavřeli doma. Nakonec se odhodlal a zkusil to v Bohnicích. „Myslím, že zatím to jde,“ míní. „Dokázal jsem si uvědomit, že hra pro mě není nejdůležitější věc v životě. Teď si musím dát do pořádku vztahy s rodinou, bratry, a automatům se vyhnout velkým obloukem.“

Až Petr dokončí školu, půjde do zaměstnání. Z výdělků bude splácet to, co doma ukradl. Tak se dohodl s rodiči. Takřka každý z nás si některou z hazardních her zahrál, třeba jen o sirky. Jsou ovšem i lidé, pro něž se

karty, kostky, sázky a v poslední době i hrací automaty staly vášní, bez které nemohou být. Není to nic nového, hazard se provozoval už pod hradbami Tróje, ve starém Římě a ani středověk nebyl výjimkou. Patologického hráče, gamblera, což v angličtině znamená karbaník nebo hazardní hráš, člověk společahající se na štěstí, ovšem v antice neznali. Nejčastěji je tenhle pojem spojován s hracími automaty, u nichž mnozí lidé tráví neuvěřitelné množství času a prohrávají ještě neuvěřitelnější sumy peněz. To s sebou pochopitelně nese i další problémy - v zaměstnání, v rodině i okolí. Takový hráč se dokáže zadlužit u kdekoho, dluhy samozřejmě nevrací a jsou případy, že nedokáže-li si sehnat peníze, dopouští se krádeží i loupeží.

PRASTARÝ TRIK

Pastí na patologického hráče je prastarý trik - nechaj se zpočátku vyhrát. Když se otevřít nová herna, nastaví se automaty tak, že dávají více než obvykle. A protože v každém z nás je trochu té lidské pýchy, dospěje hráč k závěru, že je geniální a dokáže nad strojem vyhrát. Ruleta s děsivým koncem se roztáhá. „Je to problém nejen hráče, ale i jeho okolí,“ vysvětluje primář oddělení pro léčbu závislosti Psychiatrické léčebny v Bohnicích MUDr. Karel Nešpor. Je odborníkem na problematiku chorobného hráčství - na jeho oddělení se už vyléčilo mnoho gamblérů,

v současné době se jich o to pokouší dalších patnáct. „Většinou ohrožuje rodinu - manželku, děti, rodiče i prarodiče. Ti zpočátku nechápou, kam se ztrácejí peníze a cenné věci. Gambler pokračuje dál a dál, zanedbává zájmy i povinnosti.“

NÁHRAŽKA ZA DÍTĚ?

I Božena, které táhne na třicítku, má smutné zkušenosti s hazardní hrou. Prohrála v automatech za rok sice „jen“ něco přes dvě stě tisíc, ale její život to poznamenalo na dlouhou dobu. Dokázala přestat sama, už víc než půldruhého roku - kromě jednoho „úletu“ - abstínuje a splácí dluhy. „Jsem deset let vdaná,“ vysvětluje, „moc bych chtěla dítě, ale to se nám nedaří. Doma mě nic nebaví, začala jsem chodit do vináren, s manželem i přítelkyněmi.“ Zpočátku s automaty jen tak laškovala, vyhrála nebo prohrála směšné částky, tak do stovky. Pak ale přišla vel-

ká výhra a už byla chycená. Samozřejmě, že následovaly většinou prohry, zmizely rodinné úspory, výplata se u ní moc neohrála, všechno propadlo škvirkou na mince.

„Začala jsem si půjčovat,“ pokračuje, „napřed u rodičů, pak od známých a kamarádek. Na splácení jsem nemyslela. Najednou jsem byla v koncích.“ Nikdo jí nepůjčil, všichni chtěli dluhy zpátky. Došlo to tak daleko, že se ocitla před soudem. Kde vzít peníze? Krást nebo je získat prostitucí byla sice cesta, ale na tu se už pouštět nechtěla. „Uvědomila jsem si, že mě automaty zničily. Přestala jsem hrát, s dluhy mi pomáhá manžel, který se se mnou, k mému údivu, nerozvedl. Také rodiče za mě leccos splatili, teď jim to, byť po malých částkách, vracím. Moc peněz nám nezbyvá, nemůžeme jet na pořádnou dovolenou, kdy jsem si koupila nové boty, už ani sama nevím.“ Šťastný konec? „U mě ano,“ míní Božena, „ale když myslím na ty tisíce lidí, které hazard zruinuje daleko více, než se to stalo mně, je mi do pláče.“ Lidé podle Nešpora dost často vnímají jako příčinu patologického hráčství nějakou obtížnou situaci. „Například paní Božena,“ říká, „se svůj problém snažila řešit návštěvami vináren. Ale co bylo rozhodujícím, že začala hrát? Problém, nebo restaurace? To je přece prostředí, kde jsou automaty nainstalovány. A také alkohol, jenž se tam popíjí, a drogy snižují soudnost a opatrnost. Je-li někdo pod pervitinem, jeho neopatrnost při hazardní hře vzrůstá, má větší sklony unikát před skutečností. Navíc se v hernách nedodržuje věková hranice osmnácti let. Pomohly by důsledné kontroly.“

JAROSLAV KOPŘIVA, ZN 17.10.1997

AKTUALITY

POUTNÍ SLAVNOST V ČERVENÉ

V Červené slaví 100 let trvání místního hasičského sboru.

V neděli 11. června na Slavnost Nejsvětější Trojice při poutní slavnosti v Červené ve 14 hodin budeme hasičům žehnat jejich nový prapor.

Poprvé ke Stolu Páně (k prvnímu svatému přijímání) pozveme děti v neděli 18. června na Orlici v 10.15 hod. při slavnosti Těla a Krve Páně. Děti se připravují každou středu v kostele na Kunčicích v 17 hodin. Osnovu přípravy dětí pro rodiče najdete na web. stránkách farnosti: www.letohrad.farnost.cz

V sobotu 24. června plánujeme **výlet ministrantů do Prahy.**

Do neděle 4. června

Kaskády výtvarného umění

Mikcentrum – městské muzeum, zámek, oranžerie („kremlí“) a grotta v parku, galerie Pod Kaplí

Neděle 4. června v 17 hod.

Kino: Doba ledová 2

Dům kultury

Pátek 9. června ve 20 hod.

Koncert ANNY K.

Letohrad-Kunčice, hřiště u kostela

Pátek 9. června ve 20 hod.

MHF: Sborový a varhanní koncert

Kostel Letohrad-Orlice

Sobota 10. 6. 2006 od 15.00 hod.

Cesta pohádkovým lesem

Centrum Pod stíechou

Sobota 10. června ve 20 hod.

Taneční zábava

Letohrad-Orlice, Ostrov

Středa 14. 6. 2006 v 19.30 hod.

Kino: Fimfárum 2

Dům kultury

Čtvrtek 15. 6. 2006 v 17.00 hod.

Závěrečný koncert

Sál ZUŠ – zámek

Neděle 18. června v 15 hod.

MHF: Závěrečný koncert

Kostel sv. Václava, Letohrad-náměstí

Pondělí 19. června v 17.30 hod.

Závěrečné vystoupení

Dětského tanečního klubu

Dům kultury

Středa 21. června v 19.30 hod.

Kino: Základní instinkt 2

Dům kultury

Čtvrtek 22. června od 14 hod.

Den otevřených dveří v DPS

Dům s pečovatelskou službou

Sobota 24. června odpoledne
**Oslavy 100. výročí SDH Rotnek,
sjezd rodáků obce Červená**
Letohrad-Červená

Sobota 24. června ve 20 hod.
Country večer
Letohrad-Orlice, Ostrov

Neděle 25. června v 17 hod.
**Výstava paličkových krajk
z Prešova – zahájení**
Oranžerie („kremlí“) v parku

Středa 28. června v 19.30 hod.
Kino: Účastníci zájezdu
Dům kultury

Život Boží křtem přijali

14.5. Tomáš Šťoviček

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

6.5. Antonín Lux
a Lucie Bílková
Ján Vosecký a Markéta Kvapilová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

16.5. Anežku Novotnou 79 let
18.5. Annu Kytlicovou 87 let
23.5. Růženu Hanouskovou 84 let
24.5. Zdeňka Mauera 56 let

Zasedání farní rady Letohrad 18.5. 2006

- FR vyzývá Městskou radu Letohradu k přijetí vyhlášky o omezení výherních automatů v blízkosti škol.
- Založíme pobočku Křesťanské akademie. Přednášky pro farnost budeme pořádat pod hlavičkou KA.
- Jana Skalická zajistí vše potřebné ke slavnosti dětí zvaných poprvé ke Stolu Páně, v neděli 18. června.
- Připomínky ke koncertům na Orlici.
- Příprava Svatodušní vigilie.
- V Červené 11.6. při poutní slavnosti bude požehnán nový praporu místního hasičského sboru.
- Příští setkání FR bude 15. června.

Zapsal: Vladimír Lux

Oltářní obraz sv. Václava z kostela sv. Václava v Letohradě bude letos restaurován akad. malíři Petrem a Šarkou Bergerovými. Restaurování této olejomalby na plátně o velikosti 350 x 200cm od autora Václava Kristiana Stambacha z roku 1785, bude stát 125.000 Kč. Státní příspěvek pokryje 100.000 Kč. K zaplacení 25.000 Kč prosíme ochotné sponzory.

Díky Vám jsme poslali **12.323 Kč** ve sbírce na bohoslovce.

MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL – LETOHRAD 2006

pokračuje v červnu čtyřmi koncerty. Nejprve to budou dva tradiční varhanní koncerty. První se uskuteční v **Horní Čermné, kde v pátek 2. června ve 20 hodin** vystoupí v evangelickém kostele přední německý varhaník **Wolfgang Kleber** se zajímavým programem sestaveným především z romantické varhanní hudby. Druhý varhanní koncert se uskuteční v neděli **4. června v 19 hodin** v kostele sv. Bartoloměje v **Jablonně nad Orlicí**. Na tomto koncertě se představí italský varhaník **Alessandro Bianchi** s populárním programem složeným ze skladeb všech stylových období.

Na letohradská pódia se festival vrátí v **pátek 9. června, kdy je ve 20 hodin do kostela Nanebevzetí Panny Marie v Letohradě - Orlici** připraven zajímavý koncert letohradského pěveckého sboru **Familia Cantorum**, který zazpívá překrásnou Missu brevis od současného českého skladatele Zdeňka Lukáše. Na koncertě se rovněž s programem barokní hudby představí na vzácný barokní nástroj německý varhaník **Henning Dembski**. Závěrečný koncert letošního 17. ročníku MHF je připraven **na neděli 18. června, kdy v kostele sv. Václava v Letohradě** vystoupí v 15 hodin Hudleston Ensemble, který tvoří houslistka **Iva Fleischhansová** a kytarista **Jindřich Kaulfers**.

Předprodej vstupenek tradičně v MIKCENTRU na Václavském nám. v Letohradě.

Bližší informace a programy koncertů naleznete na: www.mhf.letohrad.cz

Na festivalová setkání se těší *Fr. Vaniček*

Vážený pane profesore Machku,

v minulých dnech jste oslavil 80. narozeniny. To se už všichni díváme zpět za svým životem. Zda jsme byli na tom světě něco platní.

Vy jste, milý můj příteli, pro Letohrad toho mnoho vykonal. Byla to mravenčí práce, kterou jako kronikář zanecháte pro příští generace. Budou si Vás cenit, jako my si ceníme pana ředitele Kněžka a pana starosty Kyšperka Skály. Ti nám také zanechali zprávy, jak žili naši otcové a dědové.

Při návštěvách reportérů z celé Evropy Vaši zásluhou odjížděli informováni a spokojeni. Velký podíl, že jste se mohl věnovat tak vznešenému poslání, má Vaše paní. Proto i jí děkuji. Bez dobrého rodinného zázemí byste se tak nemohl rozdávat pro veřejnost. Máme Vás rádi a vážíme si Vás.

Pan Bůh Vás opatruj, o to ho prosí Vaše přítelkyně *Věra Ruprechtová*

Vážený pane profesora Machku, připojujeme se k přání paní Ruprechtové k Vaším osmdesátinám. Přejeme Vám vše dobré.

Letohradská farnost

Děkujeme dětem i dospělým za úklid kaple a ambitů na Kopečku před Svatojánskou poutí.

Dopis Farní rady Městské radě Letohrad

Vážení,

se znepokojením sledujeme zhoubný přístup našeho státu k nabídce hazardních her. Nepodceňujeme toto nebezpečí ohrožující především naši mládež. Největší nebezpečí návykové závislosti hrozí u „výherních“ automatů.

Žádáme Vás, městskou radu, o přijetí obecní vyhlášky, zakazující umístění výherních automatů v prostoru 100m od škol.

Náš přední odborník v této věci MUDr. Karel Nešpor, primář oddělení pro léčbu závislosti psychiatrické léčebny v Praze – Bohnicích, mimo jiné říká:

„Naši zákonodárci zcela lehkomyšlně přijali špatné zákony umožňující hazardní hry. Stát navíc ani dodržování těchto špatných zákonů nedokáže vynutit. Kontrola pracovníků obecních úřadů je neúčinná.

V České republice připadá na jeden hazardní automat, eufemisticky nazývaný výherní automat, 200 obyvatel, v Německu 500. Jejich počet u nás stále stoupá.

V loňském roce naši hráči naházeli do výherních automatů 52 miliard korun a stejnou sumu obětovali na loterie a kasina. Na počet obyvatel máme nejvíce automatů v Evropě. Škody, které hazardní hry působí, jsou mnohonásobně vyšší než finanční zisk státu z hazardu.

Hazardní hry vedou ke lhaní, podvodům, krádežím a jiné kriminalitě, chudobě, rozpadu rodin, zdravotním poruchám, snižování kvality pracovní síly, ztrátě zaměstnání, nárůstu bezdomovců, závislosti na drogách, prostituci a sebevražedným myšlenkám.

Jeden závislý hráč působí přímé problémy a utrpení průměrně patnácti lidem ve svém okolí.

Podle současné legislativy by se mladiství neměli vůbec k automatům dostat. Jejich snadná dostupnost u nás je jednou z příčin narůstajícího gamblerství. Až 90% patologických hráčů je závislá právě na hracích automatech. V r. 2004 přiznalo hraní na automatech jednou týdně nebo častěji 2,4% chlapců. Každý šestý šestnáctiletý chlapec už na hracích automatech hrál.“

Václav Vacek, farář *Vladimír Lux,*
výkonný místopředseda
Farní rady

V Letohradě 19. května 2006

Na vědomí: panu starostovi Vl. Tomkovi

CELÝ SVĚT

v Centru Pod střechou v Letohradě

Ach, ty titulky! Často lživé, zavádějící! Náš titulek je možná nadnesený, ale ne daleko od pravdy! Dne 7.4. 2006 se ulicemi v Sádkách proplétal autobus. Jeho cílem bylo „vyklopit“ svůj obsah v Taušlově ulici č.p.714, kde sídlí Centrum Pod střechou.

A jaký byl tedy ten, již zmíněný, obsah? Té-

Centrum Pod střechou

– Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež

PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR 2006

Oblastní charita Ústí nad Orlicí oznamuje všem zájemcům, že i letos je připraven pro děti z našeho města i okolních obcí Příměstský tábor v prostorách Centra Pod střechou v Taušlově ulici 714.

Pondělí – pátky 10.7. – 18.8. 2006

Rámcový harmonogram tábora:

Po – Čt: 8 – 8.30 příchod dětí

8.30 – 11 dopolední program

11 – 12 oběd

12 – 13 klidové aktivity

13 – 16 odpolední program

V pátek konec programu ve 13 hod.

Zvány jsou: děti ve věku od 6 do 15 let dobrovolníci ochotní pomáhat při práci s dětmi – věk nad 15 let

Cena: 50 Kč na den (v předem určených dnech bude bohatší program, proto bude i cena na den vyšší cca 100 Kč - na dopravu, vstupné + kapesné)

41 Kč za oběd,

33 Kč za poloviční porci (objednat 3 dny předem)

Na výlet je dítě nutno přihlásit minimálně den předem.

Program: Příměstský tábor nabídne dětem sportovní, výtvarné aktivity, poznají nové hry (např. nové deskové hry), naučí se lépe poznávat přírodu, jež ho obklopuje...

Některé z připravovaných akcí - Litomyšl, Výlet za cowboyem, přednáška Sovy a dravci - ukázka živých sov, V rytmu bubnů, dvou-denní výlet - Kostecké Horky – ekologické hospodářství...

Program bude přizpůsoben věku a náladě dětí, vrtochům přírody (změna programu vyhrazena).

Jednou týdně podnikneme celodenní výlet (i dvoudenní).

Přesný program bude k dispozici v průběhu měsíce června.

Rodiče dětí, které nebudou docházet pravidelně, si mohou zjistit program příměstského tábora na internetových stránkách, v kanceláři charity,

v Centru Pod střechou, v infocentru a na počítači v podloubí Václavského náměstí.

Přihlášky: Přihlášku si můžete vyzvednout v kanceláři charity (Na Kopečku 356, Letohrad, tel.: 465 621 281), v Centru Pod střechou nebo stáhnout z internetových stránek www.uo.caritas.cz **Těšíme se na vás!**

měř čtyřicet obyvatel naší planety. Říkám záměrně planety, protože co člověk, to jiný stát, jiný kontinent. Jen pro představu – Keňa, Palestina, Arménie, Řecko, Egypt, Holandsko, Vietnam, Německo atd. Zajímavá směs národností, kultur.

Proč zrovna u nás v Letohradě? Měli jsme tu čest přivítat koordinátory dobrovolnických projektů z celého světa. Organizátorem jejich pobytu v ČR bylo občanské sdružení

Oblastní charita Ústí n. Orl.

Na Kopečku 356, Letohrad

zve všechny děti i rodiče

v sobotu 10. června

na **Cestu pohádkovým lesem**

- prezentace a start u Centra Pod střechou, Taušlova 714, Letohrad od 15 – 16 hodin

- vhodné pro děti od 2 do 12 let

- startovné: 15 Kč za dítě

V pohádkovém lese se děti opět mohou setkat s pohádkovými bytostmi, které s velkou radostí uvítaly možnost zavítat do letohradského lesíka. Minulý rok totiž od svých kolegů vyslechly slova chvály na naše městečko a hlavně na zástupy dětí, které se neváhaly vydat do pohádkové říše.

S pohádkovými bytostmi jsme v pravidelném kontaktu a opět „kujeme pikle“ na návštěvníky lesa. Ale nemusíte se bát, nic vám nehrozí a pokud dojdete až do cíle, čeká na vás „něco“ na zub a pro oko. Nechte se překvapit!

Po cestě čeká v Centru Pod střechou na děti i rodiče malé (velké?) překvapení.

Po celou dobu trvání akce bude možnost posedět u táboráku s opékáním vuřtů (vuřty s sebou), zazpívat si s kytarou.

V případě silného a vytrvalého deště se akce přesouvá na sobotu 17.června.

Podrobné informace v kanceláři OCH, Na Kopečku 356, Letohrad, tel.: 465 621 281

INEX - Sdružení dobrovolných aktivit (dále jen INEX-SDA), nevládní a nezisková organizace, založené v roce 1991, které si pro návštěvu vybralo naše nizkoprahové zařízení.

INEX-SDA sdružuje lidi různých profesí a zaměření, které spojuje myšlenka dobrovolného přispění k péči o okolní svět a lidské společnosti, propagace a šíření dobrovolné práce i osobní participace na veřejně prospěšných aktivitách. Rozvíjí mezinárodní kontakty lidí, napomáhá rozvoji mezikulturního poznávání a setkávání různých pohledů na svět (INEX-SDA).

V Centru Pod střechou proběhlo zajímavé multikulturní setkání, návštěvníci si mohli prohlédnout prostory centra, byly představeny některé projekty OCH Ústí nad Orlicí, proběhla zajímavá diskuse – velký zájem byl o charitní projekt Adopce na dálku. Na závěr se hosté „vrhli“ na velký bílý papír, aby ho ozdobili svými výtvy, vzkazy apod.

Po krásném rozloučení následovala nenápadná infiltrace hostů mezi obyvatele Letohradu, aby se mohli seznámit s tváří našeho města.

Z celého setkání nám zbyl příjemný pocit, navázaná spolupráce se sdružením INEX-SDA a v neposlední řadě procvičení anglické konverzace. V dnešní době plné svárů, neshášenlivosti (bylo tomu kdy jinak?) je takové setkání pohlazením po duši. Kéž bychom i my dokázali čas od času darovat svůj čas, své síly nezištně – DOBROVOLNĚ!

Alena Kalousová, Oblast. charita Ústí n. O.

Odkaz na sdružení INEX-SDA:

www.inexsda.cz

Jan Čanda – Rodina Larisy

UKRAJINA PŮL ROKU POTÉ

Na přelomu dubna a května jsme se opět vydali navštívit děti v dětském domově ve Vilšanech na Ukrajině, kde jsme přibližně před půl rokem strávili celý měsíc a jak děti, tak místní prostředí nám přirostlo k srdci. Tentokrát jsme zde strávili jenom čtrnáct dní, ale zato v posílené sestavě dvanácti lidí a hlavně po loňských zkušenostech, myslím si velmi dobře připravení, udělat co nejvíce práce. Pořádilo se nám, po drobných peripetiích s panem ředitelem, vymalovat dětem tři pokoje, podobně jak to je u nás na dětských odděleních v nemocnicích. Malovali jsme s dětmi obrázky na trička a na sololit, chodili s nimi na procházky, hráli si s nimi, krmili je, přebalovali, některé jsme učili čistit si zuby ...

Honza: Moje druhá návštěva, byť mě to samotného překvapilo, byla mnohem náročnější a podstatně emotivnější. Už při příjezdu do Vilšan jsem, nejen na sobě, pozoroval velkou nervozitu - napětí. Přivítání bylo super a ještě lepší bylo zjištění, že tu byly všechny děti, nikdo nescházel. V zápětí jsme byli v jednom kole. Děti si pamatovaly nás, i na zážitky s námi.

Sdružení Bodaj nás požádalo, jestli bychom zařídili víza pro dvě děti a pana harmonikáře, aby mohli v červnu přijet na hudební dílnu do Jedličkova ústavu, která vyvrcholí hudebním vystoupením na Vyšehradě a nahráváním CD. To mě donutilo více komunikovat s panem ředitelem a utvrdilo mě to v tom, že tomuto člověku o děti vůbec nejde a že právě on je ten, kdo nejvíce přispívá k jejich bídě. To byla věc, která mě ubírala nejvíce sil a elánu.

Nejsilnějším zážitkem ovšem bylo, když jsem se dvěma vozičkáři, Larisou a Pištou, vyrazil na cestu za jejich rodinami. Nebyl jsem si absolutně jist, jestli je to pro mě dobře. Ještě s vidinou toho, že nikoho z rodiny nemusíme vůbec najít.

Nejdříve jsme přijeli do města Svaljava, re-spektive přímo do romského gheta na peri-

ferii města. Okamžitě se kolem auta srotilo přibližně 50-60 Romů, od dětí, přes mladý, až po ty nejstarší. Nastal dost veliký zmatek, nakonec jsme našli otce Larisy, bohužel matka odjela někam za prací. Otec nás zavedl do chýše, kde bydlel a přemlouval Larisu, aby se šla podívat jak bydlí. Problémem byli schody, i pro člověka se zdravými nohama dost krkolomné, natož pro vozičkářku, která se nikdy od nikoho nenechala nosit. Začala plakat. Chlapi z rodiny, i otec ji nabídl, že jí tam vynesou, odmítla a plakala dál, ženský okolo plakaly taky. Nevěděl jsem co mám dělat. Hlavou mi prolétlo, že jsem to zpackal, tohle jsem nechtěl. Začal jsem Larisu utěšovat a dodávat odvalu. Nakonec jsem jí do chýše vynesl. Do prostě zařízené, ale uklizené místnosti začali proudit lidé a každý se Larise představil. Netroufno si odhadnout kolik to bylo lidí, ale tolik sourozenců, jako Larisa, jen tak někdo nemá. Když jsme odjížděli všichni mávali, plakali, bylo to dost silný. V autě jsem si uvědomil, že Larisa není v dětském domově proto, že by jí nikdo nechtěl, ba naopak, títo lidé by byli hrozně rádi kdyby tam byla s nimi, ale nemají na to, jednak finančně, ani svými možnostmi.

Po 200 kilometrové cestě se nám dost krkolomně podařilo najít „selo“ (vesnici), odkud pochází Pišta. Bylo to u maďarských hranic, takže nejenom, já, ale i vychovatelky měly problémy se s místními domluvit. Nakonec nás jedna paní, která uměla rusky, zavedla přímo k domu, kde se zřejmě Pišta narodil.

Pozoroval sem ho, byl jak na trní. Večer před tím jsme spolu mluvili. Vůbec nevěděl co je s rodinou, přestali mu odpovídat na dopisy. Moc chtěl vědět co se stalo, nejistota ho ubíjela. Z krásné chýše vylezl urostlý chlap. Asi po pětiminutovém dohadování o jménech jeho otce, se s vychovatelkami shodli na tom, že Pišta je jeho bratr. Bylo

to jak ve filmu. Shledání dvou bratří, kteří o sobě navzájem vůbec nevěděli. Rodinu rozdělil otcův alkoholismus, další dva bratři se rozutekli do různých koutů Ukrajiny a Jura, nejstarší z nich, který se jako jediný vrátil, byl v rusko - afgánské válce a dlouhou dobu žil v Kazachstánu, přišel až po otcově smrti, proto o nejmladším bratrovi vůbec nevěděl. Když jsem, už v domově, zamkl auto, musel jsem si ještě na pár minut sednout na obrubník. Byl jsem hrozně unavený, ale hlavně hrozně šťastný, že to takhle dopadlo. Larisa utužila kontakt s rodinou, Pišta ho našel. Oba byli spokojení. „Tak tu asi nejsme zbytečně“, řekl jsem si a šel jsem spát.

Helenka: Je pro mě těžké vystihnout pár větami všechny svoje pocity a zážitky, a proto jsem se rozhodla ocitovat část z mých zápisů, které jsem si na Ukrajině dělala.

Vidím, že by to byly normální šikovné děti, ale nikdo se jim nevěnuje. Sedí jich dvacet celý den v místnosti, hračky mají na skříní, kam nikdo nedosáhne a jediné rozptýlení je pro ně jídlo. A ani to si nemohou užít, protože to do nich sanitárnice vyložené „lijou“.

A tak když tam přijdu, je to pozdvižení. Stačí, abych vzala jednoho kluka sedícího v rohu a chodila s ním po místnosti, a on je z toho úplně nadšený, směje se a chce pořád víc. Jenže to už mám poštipané nohy, málem sundané kalhoty a počůrané tričko, jak se na mě děti sápu. Nestíhám být se všemi najednou, a tak, abych je potěšila, chodím od jednoho k druhému, s jedním chodím po pokoji, jiného vozím na vozíku, zpívám jim, chovám je, cvičím, a vzpomínám na všechny říkanky jako „Takhle jedou páni...“, které nás učila maminka.

Jednou jsme s Kátou zkusily s dětmi malovat, ale to se moc nedá. „Tužky farebné byly zlomené“ a naházené do díry v podlaze, jež vede zřejmě do prádelny, papíry roztrhané a rozházené... Děti si s nimi nevěděly rady.

Helenka Jurenková a Jan Čanda

Jan Čanda – Helenka, Aza a Káta

(Jan Blažek je evangelický farář, teď kaplan u vojenské jednotky v Afganistánu.)

Tak už mi to nicnedělání v Kábulu začíná lézt krkem. Stereotyp: výtečná snídaně; zajít na ofis, jestli náhodou není nějaký dřívější let do Fayzábádu; chvilka posezení a pokecání s těmi, kdo o to stojí, (pokud tam zrovna nějakí jsou); půlhodinka na internetu, víc to nejde, protože už čekají další; úžasný oběd, dnes např. výborně upravené jehněčí; spánek po obědě; nějaké to popovídání; na super večeri už radši nechodím, neboť bych se neunesl, a kdo ví jestli to letadlo by mě vyneslo nad Hindúkuš; vyhledání někoho, s kým se dá večer posedět; telefonát domů; sprcha a spánek. V Kábulu je 17 českých vojáků, kteří mají svou práci a kaplana k ní nepotřebují...

V neděli jsem pozval na bohoslužby do zdejší kaple také Slováky. Tak alespoň někdo přišel. Kaplička je to pěkná, ve francouzském sektoru, jsou u ní dva korimeky, pro ř.-kat. a protestant. kaplana. Protestant neumí ani slovo anglicky, katolický kolega mu musel překládat, ale on o nějaký kontakt moc nestál. Katolík byl prima, s bohoslužbou souhlasil.

Jedno odpoledne jsem se byl podívat se skupinkou pyrotechniků na odstřel UXO, to je odminovávači nalezená nevybuchlá munice, kterou je třeba zlikvidovat. V okolí letiště jí je spousta, a několik týmů provádí vyhledávání munice, jiné týmy ji ničí. Dělá se to do hloubky asi 1 m, to znamená kompletně „přerýt“ a vybrat vše, co má něco společného s kovem a vytrít. Rusové si měli několik muničáků a když narychlo utíkali, tak všechno podminovali a vyhodili do vzduchu. Ti kluci, co to dělají jsou opravdu machři. Musí dodržovat veškerá pravidla bezpečnosti a být neustále ve střehu. Ale nic naplat, i zkušeným minérům se někdy stane nehoda. Dnes ráno jsme se loučili s francouzským minérem, který zahynul údajně při vypichování miny. Po těch letech od položení miny mohlo dojít k jejím posunu a asi píchl přímo do rozbušky. Při normálním položení miny by se to nemělo stát, měl by píchnout do kovového pláště, ale jestli byla nějak pootočená?... Celý francouzský kontingent byl

nastoupen na letištní ploše, nastoupili tam takovým zvláštním pomalým pochodem. Také příslušníci dalších kontingentů tam stáli a vzdávali poctu. Když přinesli rakev, trubači zahráli a pak se ozvalo něco jako zpívaná smuteční píseň. Musím říct, že to mělo zvláštní melodii a úžasnou atmosféru, když asi 300 mužů zpívalo tklivou píseň. Pak naložili rakev do letadla a letadlo odletělo. Je mi moc líto zmařeného lidského života. Člověk si nemůže nepoložit otázku, proč to všechno? Proč jsme vlastně tady? Pomáháme místním lidem v obnově země? Snad ano, ale za jakou cenu? Bůh žehnej všem, kteří chtějí upřímně pomáhat a ne „kořistit“...

Také jsem viděl při práci našeho psodova. Musí se psem prohlédnout každé cizí auto, které přiváží na základnu benzín, jestli nevezve nějaké výbušniny. V tom vedru a prachu je to úmorná práce. Pro toho psa to je docela náročné, i vzhledem k tomu, že se tu stále točí vítr s oblaky prachu. Každý psodov tu má dva psy, jedno auto jeden pes, pak si musí odpočinout. Má k tomu zřízený kotec v autě s klimatizací. Toho prachu je tu strašně moc. Každý večer začne foukat vítr a přičene oblak prachu. Prý tu přšelo naposledy před měsícem, to jsme právě přiletěli. Včera hlásili, že má pršet. Spadlo pár kapek, ale déšť to nebyl. Viděl jsem nějaké fotky z města, z hotelu Interkontinental, tam bylo vidět trochu přírody, jistě uměle zavlažované. Jinak ale moc smutná krajina.

Ještěže tu mám „Noc zpovědníka“ od T. Halika. Jsou to nádherné úvahy a myslím, že dost přesně vystihují náboženskou situaci v naší zemi, vojáky nevyjímaje. Také si myslím, že vedle těch, co v Boha věří, nebo ho popírají, většina se prostě o Boha nestará. Nezajímá je. Přemýšlet o Bohu je v podstatě obtěžuje, otázky po smyslu života si nekladou. Bůh do jejich života nijak nezasahuje, tak co by se o něj zajímali. Maximálně je někdo z rodiny nutil mít pokřtěné děti, ale ona si církev vymýšlí, že by museli chodit na nějaké nalejvární, tak k čemu to. Chceme, jíst, spát, pracovat, abychom se mohli bavit a užívat si. To je náboženství dneška. Křesťanství člověka k něčemu zavazuje a my se vázat nechceme. Kaplane, o svobodě, kterou dává Bůh nám nic nevykládej, my svobodu máme, děláme si co chceme, tak co. Jaká je úloha kaplana mezi takovými lidmi? Učit morálku? Vyprávět příběhy? Kázat o dobru a zlu? Připadá mi to zbytečné. Nebo snad trpělivě čekat, až náhodou přijdou s nějakými otázkami? Žehnat jim, když odjíždějí na patroly? Modlit se za ně? Povzbuzovat je, když se jim nedaří? Chválit, když se daří? Není to málo? Doufám, že ne. Halík rád být sám sebou. To se mu, ale lehko řekne, když tady nejsou Jihočeské rybníky, zahrada s rozkvetlými stromy ani „vlčícká parta“, která letos připravuje tábor beze mě. No jo, dali jsme se na vojnu, tak bojujem.

Všechny vás srdečně zdravím a moje depekárny neberte vážně.

Kábul 17. května 2006

Honza

Ludva Blažek je pěkný mužský – sportovní figura, černé vlasy, zádumčivý posmutnělý pohled. Hodně pije. Pije tolik, kolik jiný nenesne. Ženit se nebude, i když třicet už mu dávno bylo, nechce přidělovat nikomu starosti...

Jeho denním společníkem je neklid a tíseň. Svou myslí je stále někam hnán. Jen někdy, daleko od lidí, si odpočine. Jen někdy v přírodě si může sednout do mechu a nic nedělat. Jinak neví, co si počít, nemůže jen tak sedět, nemůže plýtvat časem, nemůže... Dělá nesmyslné věci, jen aby neslyšel výčitky, jen aby necítil napětí, které ho žene k flašce.

Denně běhá 15 km do sousedního města. Tam si dá v nejbližší hospodě čtyři velké rummy a běží 15 km zpátky. Když běží a slyší svůj pravidelný dech, nebo když něco vypije a je otupělý, má v hlavě prázdno a je mu dobře. Jen nebýt sám se svou hlavou! Dvakrát týdně přehazuje fůru písku z místa na místo, v zimě jezdí na hřbitov vyhazovat snůžky mezi hroby. Potmě dává některým lidem ke dveřím peníze, aby nikdo neviděl... Sám sebe přesvědčuje o tom, že není špatný, ale dobrý. Ale nikdy se nepřesvědčí – ať dělá, co dělá. Tytéž neodbytné myšlenky, které vedou někoho k sebevraždě, vedou Ludvu k sebezníčovující aktivitě. Bludný kruh bez konce. Každodenní záležitost, která nerozoznává všední dny a svátky, už mnoho let...

Tenkrát mu bylo 12 a jeho bráchovi Jirkovi 7 let. Jirka byl vždy dítě plné života, energický, provokující. Ludva ho měl rád, protože byl jeho pravý opak, a leccos se od něj přiučil. Jirka mu svým chováním dodával odvahy. Otec Jirku často bil. Za kdekou hloupost ho bil, a za tímto účelem si koupil pásek s ohromnou sponou. Vždycky bil koncem se sponou. Ludva to nesnášel. Bylo to horší než kdyby otec bil jeho. Nemohl se na to dívat, nemohl slyšet Jirkův křik. Někdy utekl, ale plakal vždycky. Nenáviděl tátu víc než Jirka. Nenáviděl toho horlivého kazatele církve, jejíž jméno dávno vymazal z paměti. Nenáviděl z celého srdce toho člověka, který měl plnou pusku Boha a doma surově bil svého syna...

Tehdy Jirka zase něco provedl. Ale co to bylo? – Možná zapomněl uklidit nářadí do dílny nebo vzal mámě nějaké peníze? Těžko říct, většinu konkrétních věcí z dětství Ludva záměrně vytěsnil z vědomí. Měl strach, co zase bude otec dělat Jirkovi, slíbil mu trest, až přijde domů z práce. Večer tedy přišel k otci a řekl mu:

„Tatínku, potrestej mě místo Jirky!“ řekl mu to pevně, protože to myslel vážně. Ale nevěřil, že by ho otec potrestal.

A otec? Ukázal nelitostně na lavici, kam si Ludva musel lehnout. A tady zbil svého nevinného syna páskem s velkou sponou. Mlel přítomnosti o Ježíši, který byl taky nevinně zbit...

A hluboký vztek, žal a ponížení, které tehdy Ludva prožil, obrátil do sebe... /M

NÁŠ ROZHOVOR

Hana Fendrichová z Letohradu (1920)

Jsou lidé mnohmluvní, jsou lidé málomluvní - a neznamená to, že ti druzí jsou lidé nudní. Často právě naopak. Menší část ledovce nad vodou můžeme někdy vidět, k té větší, skrývající se pod hladinou naší bytosti, pronikáme ztěžka. Za holou větou, kterou vyřkne člověk v 86 letech, se zcela jistě skrývá neobyčejný životní příběh...

Narodila jsem se jako Risplerová v Žamberku, kde měli naši dům s obchodem. Tatínek ale nebyl moc praktický, a tak museli časem dům prodat. Můj dědeček byl barviř v Žamberku a byl dost bohatý. Měli čtyři děti, z nichž tatínek byl nejmladší.

V r. 1942 jsem se vdala a přestěhovala do Kyšperka. Tři roky jsem dělala sestřičku na zubním oddělení, což mě moc bavilo, ale jak přišly děti, tak už jsem měla jediné zaměstnání – rodinu. Bydlela s námi manželova maminka, která mi moc pomáhala. Lidí říkali: „Počkej, to uvidíš, babička není metr, ale kilometr!“ Ale nebyla to pravda. Babička byla hodná, na děti mi všechno ušila a upletla, a to byla tehdy velká pomoc. Děti přicházely jedno za druhým, a přišlo jich 8 – 3 kluci a 5 děvčat. Takže já jsem se 20 let nevyhrabala z plín... Ale bylo to krásný, já mrňata miluju. No a když jsme u těch plín, tak prádlo jsem prala venku na valše, ať mrzlo nebo svítilo slunce, a pak ho máchala tady v potoce. Později jsme přistavěli verandu, takže už jsem byla víc chráněná. Bylo to hodně práce kolem dětí, ale nikdy mě nenapadlo si stěžovat. Starší děti hlídaly menší a já mohla třeba do noci dělat. Byli jsme skromní, až když jsme našetřili, mohli jsme si něco pořídit. Dnes musí mít lidi všechno hned.

Manžel Zdeněk byl učitel, dokonce mě i učil. A když byl na vojně v kasárnách v Žamberku, to mně bylo 17 let, tak jednou jsme se potkali v Žamberku na náměstí a už to bylo! Láska na první pohled... Ale přišly všední dny. Protože Zdeněk chodil do kostela, a jeho nadřízeným to vadilo, byl několikrát přeložen z místa na místo, a nakonec musel s učením skončit. Bylo mu to moc líto, to víte... Ale člověk nemůže mít v životě jen to hezký, to nejde. Zdeněk odešel tady na dráhu, a tam mu zrovna zkraje ujeli prsty na noze. Vidím to jako dneska – já ten den rodila nejmladší dceru a jemu se večer stalo tohle...

Za války to bylo zlé... Babička byla Němka, a i když se hlásila k Čechům, celou válku nás tady jeden hlídala. On nebyl zlý, ale stálo, co bylo. Nikdo nevěděl, co se může stát.

Jednou nám třeba přišel říct, že máme špatně zatemněná okna. Celou válku museli mít lidi zatemněná okna, ani skulinka světla nesměla unikat, aby nás neviděla z výšky letadla. Nebo nás strašil, že když se nedáme k Němcům, tak půjdou ženy a děti do tábora a muži na vojnu. Žili jsme ve strachu... Hned vedle nás vede trať a tady kolikrát převáželi vězně. Bylo to hrozné – venku mrzlo a oni jeli natlačený na otevřených nákladních vozech. Když ve vagóně někdo umřel, tak ho prostě vyhodili ven. Nikdo jim nesměl nic dát, Němci to hlídali. Byla to zlá doba...

Když končila válka, vyjednával tady Zdeněk s Němci. Přišel za ním Ruda Kamínku, chvíli se dohadovali, a nakonec Zdeněk povídá: „Ale to jdeme na smrt, když se to nepovede!“ A Ruda mu na to řekl: „Dělej svou povinnost!“ Oblékli se do vojenského, manžel byl poručík, Ruda nadporučík, a šli. Už nevím, co se tehdy stalo, snad partyzáni někoho zatkli, ale vypadalo to vážně. Dopadlo to naštěstí dobře. Manžel o tom nikdy ne-

mu paní stačila zatelefonovat a oni všichni z té schůze přijeli k nim a v domě nychtali dva Rusáky.

Z osvobození jsme měli radost, to víte, že ano, ale zároveň i obavy, co bude dál... Manžel byl hlídán i za komunistů, uměl německy, polsky, a to nebylo tenkrát žádoucí. V 50. letech se Kyšperk musel přejmenovat na Letohrad. My se vůbec často chceme zalíbit tomu, kdo je u moci. Když Němci – Němcům, když Rusáci – Rusákům. A člověk, který nemění kabáty, to nemívá lehké, Zdeněk toho byl příkladem...

No a naše děti jsou hodný. Když táta odešel, už to je 15 let, tak si rozdělily služby - a jak šly po sobě, tak každá rodina na jeden víkend za mnou přijede. Jsou jak vlaštovičky – přiletí a zase odletí, a já jim mávám. Když se sejdeme, obvykle na moje narozeniny, je nás celkem 60. Mám z toho radost, když vidím, kolik mám pokračovatelů – 21 pravnoučat, 17 vnoučat, to je ohromná síla.

Naši kluci byli odmalicka něčím „praštění“

a do dneška je to drží. Pavel má holuby. Zdenka zvířata – hady, ještěrky, motýly... Dokonce za ním chodili ze školy, když třeba našli housenku, aby jim řekl, co z ní bude za motýla. A Božek má koně. To byl mrňavej, sotva mluvil – vyklidil si kůlnu, kus zahrnil provazem a že tam bude koníček. Nosil zástěrku s velkou kapsou a do té kapsy si napsal řetěz a že prý si jde k Bárnetom pro koníčka. Dneska už tu kobyliku opravdu má, jmenuje se Santa Fé a je krásná.

Manžel si s kluky povídal, a také je nechal, aby měli svůj názor. Ale poslouchat se muselo. Byl to voják a učitel, a co řekl pan učitel, to bylo svatý. I já jsem k němu celý život vzhlížela jako k učiteli a svůj názor jsem nikdy zvlášť neprosazovala. Zdeněk nebyl zvyklý projevovat city. Jeho maminka si totiž vzala vdovce se třemi dětmi, a když se jim narodil Zdeněk, tak maminka se s ním nesměla mazlit. Její muž jí to zakázal. Vyčítal jí, že dává lásku jen Zdeněkovi a jeho dětem ne. A tak se mazlila se svým synkem jen v noci, když to její muž neviděl. Zdeněk dostal málo lásky, a neuměl ji proto dávat. To je vždycky tak – co děti dostanou, to pak dávají dál. Ale já jsem se snažila to našim dětem vynahrazovat. Jako učitel byl Zdeněk výborný, koho učil, ten ho dodnes chválí... Za celý život jsme byli dvakrát na plese, ale já na to moc nebyla. Byla jsem vždy ráda, že jsou děti v pořádku, kontakt s lidmi mi nechyběl a nechybí dodnes. Nejraději jsem doma a kolikrát za den skoro nepromluví. Večer si zapnu zprávy, abych věděla, co tamti nahoře blbnou, pak se pomodlím a pustím si Proglas. Vzpomínám na život ráda, ale uplynul tak rychle...

mluvil. Říkal, že kdybychom někdy museli k výslechu, abychom něco neprozradili. Ani po válce o tom nemluvil.

No a když přišlo osvobození, byla zas plná Bečvárna koní s Rusáky, a to bylo ještě horší. Jak někde viděli mladou ženu, dopadlo to s ní špatně. Němci tohle nedělali. Já jsem nesměla vůbec vycházet. A babička vycházela jen opatrně, aby neviděli, že v domě je někdo mladej. Báli jsme se jich tady víc než Němců. Jednou se dobývali za paní doktorovou Kovalskou. Pan doktor zrovna nebyl doma, měl nějaký sezení u nádraží. Naštěstí

/M

Tolik písní

Když ukřivdí se služebným,
tak zpívají si. O své tísní.
Pán slyší zpěv a myslí si:
Šťastní to lidé. Tolik písní!

Sníh ve mně

Slunce, když můžeš v jednu chvíli
zahřát tak veliký kus země,
proč paprsky tvé nerozptýlí
ten sníh, tu zimu, co je ve mně?

Tibetská lidová poezie

O FRANTIŠKU PETROVI

Vzpomíná paní Marie Holubová z Letohradu

„Musím pro věčnou paměť napsat, jak se to stalo s mým bratrancem Fandou Petřem. František Petr, syn maminičky sestry Gusty, ukončil život ve svých 24 letech, a byla to velká tragédie rodiny. Narodil se v r. 1917 a byl popraven 14.9.1941 v Berlíně. Fanda se velice dobře učil. Teta sice byla vdovou, ale chtěla, aby syn vystudoval, a tak po střední škole se dostal na Strojní fakultu do Prahy. Bydlel na koleji v Kladně.

Jednou se známým studentem Janem Sudkem šli si zatancovat do Košíř. Když se vraceli ze zábavy, to ještě nebyla úplná válka, ale v Praze už byli nějací Němci, uviděli německého strážmistra v uniformě. Fanoušek nešel tenkrát na noc na kolej, ale k tetě Macháčkové do Kunratic.

Druhý den, v sobotu, jel domů k mamince do Kyšperka, protože začínaly svatodušní svátky. V pondělí byly všude vylepeny plakáty, že je hledán Jan Sudek jako vrah německého vojáka, kdo by o něm něco věděl, aby to oznámil úřadům a policii. Jeden plakát byl vylepen také před našima na telegrafním sloupu. Tatínek ten plakát s podobenkou toho studenta strhnul, a když přišel Fanda k nám, ptal se ho, jestli toho Sudka zná. On povídal, že jen ze školy. Tatínkovi se zdálo, že je hoch nějaký divný. Jindy žertoval s naší Vlastičkou, ba i se mnou. Tatínek říkal: „Jestli s ním něco máš, odjed' do Anglie, my ti se strýcem Macháčkem pomůžem, odjed' raději ještě dnes.“ Fanda nechtěl, že to je bez problémů a i kdyby, tak tu nemůže nechat svoji maminku a sestru.

V pondělí jel vlakem zase zpátky a já s Vlastičkou jsme ho šly vyprovodit na nádraží. Rozloučil se se sestrou a mně dal pusu. Já říkám: „Co blbneš?“ A on skočil do vlaku a povídal z otevřeného okna: „Možná, že ta pusa byla poslední...“ Vlak se rozjel, Fanda si utíral oči a mával, dokud vlak neodjel. Když jsem přišla domů, a přes čestné slovo tatínkovi vše řekla, tatínek řekl, že už se nedá nic dělat. Na udání jednoho spolužáka, že Petr má pistoli, už na Fandu čekali německý i naše policisté. Našli u něj pistoli a ihned ho zavřeli. Nejdřív byl na Pankráci, kde za něho byla teta orodovat u K. H. Franka, a potom byl odvezen do Berlína. Fanda mohl jednou za čas psát mamince z vězení pár slov. Jednou přišel z Berlína balíček a v něm byl kabát s prosbou, aby mu teta přišla rukáv, který se při výslechu utřhl. Nikdo nepochopil, proč chce, aby teta rukáv opravila a můj tatínek povídá: „Gusto, to nepíše jen tak. Hledejte něco v kabátě...“ Když teta i moje maminka nic nenašly, vzal kabát do parády tatínek a našel dole v šosu malý papírek, kde bylo napsáno, že až dojde od něj dopis, bude nad některými písmeny malá tečka, a ze slov s tečkou ať si sestaví vzkaz. Poslední dopis od Fandy byl s tečkami a sestavili z toho vzkaz: Do měsíce budu popraven. Byla bych o tom ani nevěděla, ale nastalo tolik pláče a nářků, že mi to tatínek pod slibem mlčení řekl. Nikdy jsem o tom nikomu neřekla, až dlouho po válce, kdy se o tom mluvilo veřejně.

Ještě dlouho po válce všichni doufali, že to byl nějaký omyl, že se snad Fanda vrátí. Teta

Jan Čanda – Roman a Angela

se dozvěděla od spolustudentů, kdo prozradil Němcům, že v jeho kufru je pistole. Když teta v Praze našla (po válce) byt toho udavače, a ten, když otevřel dveře a teta se představila, řekl, že nic neví, že s tím nechce nic mít a zabouchl dveře. Později, když to nejhorší přebolo, teta říkala, že kdyby ten student Fandu neprozradil, že by na to Němci přišli při prohlídce všech studentů a že by možná bylo i více popravených. Dodnes asi nikdo neví, kdo vlastně toho Němce zastřelil.“

RODINA

PENÍZE RODINĚ NESTAČÍ

Celá společnost mluví o slučitelnosti rodiny a zaměstnání. Tento problém dokáže každá rodina vyřešit sama, říká psycholog Josef Zeman. Od státu ale potřebuje mít dobré podmínky k tomu, aby se mohla svobodně rozhodovat.

Čím to, že celá společnost mluví o rodině, všichni by ji chtěli podpořit, ale přesto si jednotlivé diskutující strany nerozumějí?

Většina vývojových psychologů bojuje za právo dětí na optimální podmínky pro jejich vývoj, většina feministicky zaměřených autorek a autorů bojuje za právo žen na nezávislou a svobodnou seberealizaci a většina konzervativně laděných mužů a teoretiků více či méně obhajuje stav mužské společenské nadvlády a výhod nepřerušené profesní kariéry. Takovýmto zdůrazňováním významu a důležitosti jednoho prvku, či jedné oblasti v podstatě všichni svorně usilují o to, aby systém rodiny nefungoval.

Rodina a zaměstnání jsou podle mnohých lidí v současné společnosti opravdu jen těžko slučitelné. Co si o tom myslíte?

Existují dva základní trendy, které se snaží problém slučitelnosti rodiny a zaměstnání řešit. První bychom mohli nazvat výlučné rodičovství a druhý sdílené rodičovství. Výlučné rodičovství v současnosti převládá, spočívá v tom, že jeden z rodičů, většinou matka, staví svoji rodičovskou roli nad všechno ostatní, a to nejen deklarativně, ale především fakticky. Tato dělba rolí vznikla v novověku, v průběhu moderní doby se osvědčila a měla podle řady autorů pozitivní vliv na explozivní charakter technologického rozvoje západokřesťanské civilizace. V jejím základu přitom ležel předpoklad nerovného společenského postavení muže a ženy.

V současné době se toto vnitřní uspořádání rodiny považuje v širokém měřítku za neudržitelné jak teoreticky – deklarace nerovnosti je nepřijatelná – tak prakticky, například proto, že ženy ve vzdělání překonávají muže. Sdílené rodičovství je nový trend, který má řadu konkrétních podob. Praktickým východiskem je rozlišení mateřské a rodičovské dovolené, což má signalizovat nabídku otcům podílet se na výchově malých dětí. Dvě základní formy jsou sdílené otcovství, charakterizované jako podíl na základní péči matky, a pečující otcovství, charakterizované jako pozdější (po fázi kojení) krátkodobé nebo dlouhodobé přejímání hlavní rodičovské role.

Jak tyto trendy ovlivňují rodinnou politiku státu?

V Evropě existují dva základní typy rodinné politiky, které vlastně vycházejí z popsaného současného pojetí rodičovských rolí. Skandinávský model, fungující lépe v Norsku a Finsku, preferuje sdílené a pečující rodičovství a brzkou péči o malé děti ze strany nerodi-

čovské osoby nebo kolektivního zařízení. Z hlediska společnosti je cíl spíše ve větším počtu menších rodin, často faktických na úkor manželských. Francouzský model podporuje o něco více rodinu jako takovou, a to jak výlučně rodičovství, tak i obě formy sdíleného rodičovství. Výsledkem je znatelný trend k menšímu počtu větších rodin. Francouzi v duchu této strategie výrazně podporují narození dítěte vyššího pořadí. Skandinávci směřují více finanční toky na kvalitu nerodičovské péče o poměrně malé děti a jsou v tom relativně úspěšní. Francouzi jsou podstatně štedřejší v přímé finanční podpoře rodin, ale daří se jim i vytvářet lepší celkovou prorodinnou atmosféru ve společnosti **Který z těchto modelů je vám bližší?**

Samozřejmě ten francouzský, a to i proto, že podle mého názoru lépe odpovídá našim poměrům. Obávám se, že skandinávský model je přenositelný do našich poměrů pouze formálně, nikoli fakticky, a tím by byl u nás patrně i daleko méně efektivní. Svým důrazem na kolektivní výchovu dětí má zřetelné socialistické zabarvení a u nás by měl problém s překonáváním starých zkušeností, mezi něž

toouží po rodině a po dětech, na druhé straně si nejsou jistí, jestli taková touha není naivní, neuskutečnitelná, jestli je nebude stát příliš mnoho obětí a tak dále. V tom by potřebovali více povzbuzení, aby alespoň ti, kteří si to přejí, věděli, že je dobře, že si to přejí, že si jich ostatní cení. Rodiče potom pochopitelně potřebují už tu faktickou pomoc. U nás je navíc změněná situace ještě v tom, že společenská změna ještě trvá, to znamená, že se každý snaží naskočit do rozjíždějícího se ekonomického vlaku a zaujmout co nejvýhodnější pozici. A mnoho mladých rodičů si říká, že když se v ekonomickém sektoru nechytí teď, později to nepůjde, a proto raději neplánují další dítě a zaměřují se na investice do vlastní budoucnosti, anebo do budoucnosti dítěte, které už mají. A zase jim chybí ujištění, že do tohoto vlaku budou moci naskočit i později.

Mluvíte o oceňování, ujištění. Pořád si nedokážete představit, jak by to mělo konkrétně vypadat. Máte na mysli faktickou finanční podporu, nebo řeči politiků tom, že rodina je důležitá?

Musí být obojí a k tomu ještě reálná faktická pomoc prostřednictvím systému služeb a vstřícnosti zaměstnavatelů. Rodinná politika musí být průřezová - to znamená, že se objevuje ve všech vrstvách společnosti včetně hospodářského uspořádání. Zdáni, že finance jsou faktické a řeči politiků moc faktické nejsou, není zcela oprávněné. Na utváření názorů mladého člověka o jeho budoucnosti má vliv i kvalita informací, které od společnosti dostává. Finance jsou důležité pro realizaci už hotových postojů. Dokonce není vyloučeno, že nepeněžní stimuly, jako je vytváření prorodinné atmosféry ve společnosti, mohou být svým způsobem i významnější. Příklady těch faktických prorodinných opatření jsou kvalitativní a dostupné služby typu „na telefon, co právě potřebuji“, opatření pro udržení kvalifikace po dobu i dlouhé rodičovské dovolené, vstřícnost v problému slučitelnosti rodiny a zaměstnání, legislativa respektující rodinu a tak dále.

Zmiňoval jste se o finanční podpoře rodiny ze strany státu. Myslíte si, že by česká rodina měla dostávat od státu více peněz? Oproti jiným státům jsme na tom špatně. Když spočítáme procento z hrubého domácího produktu, jsme na zlomku částky, která

je obvyklá v některých jiných zemích. To je první věc. Druhá věc je, že od roku 1989 klesl objem všech dávek pro rodiny pod jednu polovinu jejich hodnoty. Tak razantní pokles v tak krátké době nutně musel zanechat určité následky. Ale už jsem se zmiňoval, že finanční podpora není to jediné, co můžeme pro rodinu udělat. Zásadní je snaha podpořit rodinu jako takovou, nikoli pouze jeden aspekt jejího života, jako je například porodnost nebo zaměstnanost žen. Reálná podpora rodin spočívá v možnosti volby například mezi již zmíněným výlučným a nějak sdíleným rodičovstvím.

Josef Zeman,
psycholog, *Psychologie dnes*, 8/2005

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 11.6. 19 h. Lukavice

neděle 12.6.

SLAVNOST NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

v Červeně – poutní slavnost

7.15 h. Letohrad Dt 32,32-40

8.45 h. Mistrovice Ž 33

10.15 h. Orlice Řím 8,14-17

14.00 h. Červená Mt 28,16-20

sobota 17.6. 19 h. Mistrovice

neděle 18.6. Slavnost Těla a Krve Páně

7.15 h. Letohrad Ex 24,3-8

8.45 h. Lukavice Ž 116

10.15 h. Orlice Žid 9,11-15

Mk 14,12-16.22-26

pátek 23.6. **Slavnost Nejsv. Srdce Ježíšova**

sobota 24.6. **Slavnost Narození sv. Jana**

Křtitele 19 h. Lukavice

neděle 25.6. 12. v mezidobí

v Mistrovicích poutní slavnost

7.15 h. Letohrad Job 38,1.8-11

8.45 h. Mistrovice Ž 107

10.15 h. Orlice 2 Kor 5,14-17

Mk 4,35-41

čtvrtek 29.6. **Slavnost sv. Petra a Pavla, apoštolů**

sobota 1.7. 19 h. Mistrovice

neděle 2.7. 13. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Mdr 1,13-15; 2,23-24

8.45 h. Lukavice Ž 30

10.15 h. Orlice 2 Kor 8,7-15

Mk 5,21-43

středa 5.7. **Slavnost sv. Cyrila a Metoděje, patronů Evropy**

sobota 8.7. 19 h. Lukavice

neděle 9.7. 14. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Ez 2,2-5

8.45 h. Mistrovice Ž 123

10.15 h. Orlice 2 Kor 12,7-10

Mk 6,1-6

Jan Čanda - U nejmenších dětí

patřila problematická kolektivní péče o malé děti ve formě jeslí. Skandinávský model odpovídá charakteru společnosti, která se tradičně chová zcela jinak, než společnost naše. Lidé jsou tam vzájemně k sobě podstatně vlídnější, což vytváří i příznivější atmosféru pro výchovu dětí mimo rodinu. Víme dobře, že se tam nejen méně krade, ale i méně závidí, méně podvádí a tak dále. Takováto společenská atmosféra u nás chybí.

Co podle vás české rodiny nejvíce potřebují? Co jim nejvíce chybí?

Česká rodina podle mého názoru potřebuje častěji slyšet, že rodina má význam, že si někdo cení jejich výkonů, potřebuje mít větší možnost se dobrovolně sdružovat, mít větší nabídku vzdělávacích, ale třeba i jen čistě zábavných aktivit. Mladí lidé na jedné straně

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741